

RECENZIJJE

BOOK REVIEWS

I. M. Hais i K. Macek: *Papírová chromatografie*. Praha 1959. (Nakladatelství československé akademie věd) 8°, 883 str., 242 slike i 157 tablica. Uvezano u platno 90 Kčs.

Prvo izdanje ove knjige izašlo je god. 1954., a referat o njoj izišao je u našem časopisu [Arhiv kem. 27 (1955) 121]. Već je ova knjiga u prvom izdanju bila najpotpuniji i najopsežniji priručnik papirne kromatografije, a ovo drugo, prošireno izdanje, sa 160 str. povećanoga teksta, obuhvaća sve važnije publikacije na području papirne kromatografije do konca god. 1955. (tri godine više od prvog izdanja). I novo izdanje podijeljeno je na opći i specijalni dio i na veliki broj poglavlja, kao što su na pr. teorija papirne kromatografije (54 str.), pripravljanje i nanošenje otopine na papir i vrste papira (20 str.), razvijanje (45 str.) i t. d. U specijalnom dije u u posebnim su poglavljima obuhvaćeni alkoholi, aldehidi, ketoni, alifatske kiseline, ugljični hidrati i t. d. Papirna kromatografija svake od ovih vrsti spojeva prikazana je na vrlo iscrpan način; tako su na pr. ugljični hidrati prikazani na 40 str., fenoli i aromatske kiseline na 30 str., steroidi na 30 str., aminokiseline na 50 str., alkaloidi i drugi dušikovi heterocikli na 60 str., vitamini na 35 str., i t. d.

Uspoređujući staro izdanje s ovim novim možemo svagdje ustanoviti velik napredak; obuhvaćena je nova literatura, građa je potpuno prerađena, tekst je popravljen velikim brojem grafova, tablica, boljih fotografija, a knjiga je k tome uopće bolje opremljena. Na kraju svakoga poglavlja navodi se literatura po alfabetskom redu autora, a na svakoj drugoj stranici teksta naznačena je strana, na kojoj se nalazi popis literature u vezi s tekстом. Za praktičan rad osobito je dragocjen datak s uputama; tu nalazimo popis reagencija za rad s pojedinim klasama spojeva i upute kako se te reagencije prave, sve to na 90 str. teksta.

Autorski indeks (25 str.) i indeks pojmova (na 35 str.) upotpunjuju vrijednost ove knjige. Kako danas postoji već više od 10000 publikacija s područja papirne kromatografije, i kako se godišnje pojavljuje više od 1500 novih publikacija iz toga područja, ova će knjiga svakako dobro doći svakom laboratoriju, koji imalo ima posla s papirnom kromatografijom.

I. M. Hais und K. Macek: *Handbuch der Papierchromatographie*, Band I. Grundlagen und Technik, Jena 1958. (VEB Gustav Fischer Verlag) 8°, 860 str., 242 sl. i 157 tablica. Uvezano u platno DM 58.40.

Ova je knjiga prijevod na njemački drugog izdanja češkog izvornika od I. M. Haisa i K. Maceka (vidi prethodnu recenziju). Sve što je tamo rečeno o toj knjizi vrijedi i za ovo izdanje.

Osobito treba istaknuti izvjesnu grafičku opremu ovoga njemačkog izdanja. Sigurno je, da će mnogi laboratoriji, koji se lakše služe njemačkim jezikom, nabaviti taj prijevod djela I. M. Haisa i K. Maceka.

K. BALENOVIĆ

Kemijski priručnik, Izdanje Slovenskoga kemijskog društva, Ljubljana, Urednici: Ing. Mirko Čeh, Ing. Aleksander Kandare, Dr. Ing. Ladislav Kosta, Ing. Marcel Zorga. Džepni format. I. dio, 1957 g., 434 str.; II. dio, 1958 g., 399 str.

Analitička sekcija Slovenskoga kemijskog društva postavila je sebi zadatak, da omogući svim kemičarima da se upoznaju sa sadašnjim stanjem savremene analitičke kemije, koja se u posljednjih 20 do 30 godina neobično brzo razvila. U tu svrhu izdaje, za godinu 1957. i 1958., umjesto svojega *Kemijskog koledara*, koji je izlazio pet godina, *Kemijski priručnik* (I. i II. dio).

U I. dijelu za god. 1957. nalazimo (na str. 11—323) ova poglavlja: M. Dermelj: Uzimanje i pripremanje uzoraka; S. Kandare i L. Kosta: Pogreške u kemijskoj

analizi; L. Kosta: Kompleksometrijske titracije; I. Perman: Kolorimetrija i spektralna fotometrija; S. Kandare: Spektrografija u anorganskoj analitici; S. Oman: Određivanje pH; S. Gomišček i M. Pavlič: Polarografija; L. Strauch: Elektroforeza i srodne analitičke metode; S. Lapanje: Ionski izmjenjivači i njihova primjena u analitičkoj kemiji; V. Marinković: Elektronske interferencije; B. Dobovišek: Diferencijalno termička analiza; M. Tišler: Analiza organskih spojeva; M. Gomišček: Opasnosti kod rada u kemijskom laboratoriju i prva pomoć. Na str. 323. do 439. nalazimo tablice potrebne u kemijskom laboratoriju: Atomske mase; Periodični sistem elemenata; Temeljne konstante; Pravila miješanja; Formula za izračunavanje gustoće čista vlažna zraka; Izračunavanje rezultata volumetrijskih određivanja; Konstante disocijacija slabih kiselina i baza; Produkti topljivosti i topljivost teško topljivih tvari u vodi; Tališta Segerovih čunjeva; Topljivost anorganskih spojeva u vodi kod različitih temperatura; Preračunavanje Bauméovih stupnjeva u specifične težine kod 15°C; Utezni postoci, volumni postoci i litarska težina u ovisnosti o gustoći (kod 20°C) smjesa alkohol-voda; Mjere i težine; Preračunavanje KW u KS i obrnuto; Preračunavanje različitih jedinica za viskoznost; Nomenklatura i označivanje organskih spojeva; Fizička svojstva organskih spojeva; Logaritmičke tablice.

II. dio god. 1958., sadrži poglavlja: D. Leskovšek: Elektrokemijske titracije; S. Oman: Oscilometrička analiza; S. Oman: Acidimetrijske titracije u nevodenim otopinama; L. Kosta: Primjena radioaktivnosti u kemijskoj analizi; D. Hadži: Infracrvena spektroskopija; M. Ozimič: Nefelometrija i turbidimetrija; M. Ozimič: Refraktometrija; M. Ozimič: Polarimetrija; J. Slivnik: Plinska kromatografija; D. Pavko: Analiza gorivih i dimnih plinova; V. Marinković i A. Hinterlechner: Rentgenske metode u kemijskoj analizi; J. Marsel i L. Debevec: Masena spektrometrija; L. Kosta: Ekstrakcijske metode u kemijskoj analizi; J. Perman: Plamena fotometrija. Na str. 252 do 399 nalazimo neke tablice, koje se nalaze i u prvome dijelu, a nove su ove tablice: Konstante postojanosti važnijih kompleksa; Standardni oksidacijsko-redukcijski potencijali; Standardni elektrodni potencijali; Ekvivalentne ionske vodljivosti u vodi kod 25°C i pripadni temperaturni koeficijenti; Parni tlakovi važnijih anorganskih spojeva; Važniji radioaktivni izotopi; Parni tlakovi važnijih organskih spojeva kod različitih temperatura; Važniji ionski izmjenjivači; Dielektrične konstante.

Svako od nabrojenih poglavlja napisano je tako, da omogućuje brzo upoznavanje temeljnih principa, na kojima se metoda zasniva; opisana su najvažnija područja primjene svake metode, prikazane su i tvari, koje se mogu njome određivati, a kod prikaza mnogih metoda opisani su i najvažniji instrumenti, koji se mogu naći na tržištu. Na kraju svakoga poglavlja nalazimo i popis literature, kojom se autor služio. Općenito se može reći, da je u tom popisu navedeno nekoliko poznatih standardnih djela ili monografija. Ta je literatura dovoljna, pa se studijem citirane literature svatko može temeljitije upoznati s određenom analitičkom tehnikom.

Najavljenim III. dijelom priručnik će zacijelo biti upotpunjen prikazima još i onih tehnika, koje za sada nedostaju. Na taj će način slovenski kemičari moći da se upoznaju sa svim područjima analitičke kemije i njezine primjene. Studenti kemijskih smjerova dobivaju djelo, koje može vrlo dobro poslužiti za uvodno upoznavanje moderne analitičke kemije. Time se ispunjava praznina, koja se teško osjeća na svima našim fakultetima. Kako i tablični dio pruža mnogo vrijednog materijala, ovaj će priručnik u velikoj mjeri zamijeniti druge priručnike tipa Küster-Thiel-a ili sličnih priručnika. Ovaj je priručnik izašao u malom džepnom formatu, pa je vrlo praktičan, dakle, zacijelo, i mnogo jeftiniji.

Cvim je priručnikom Analitička sekcija Slovenskoga kemijskog društva bez sumnje potpuno postigla cilj istaknut na početku knjige. Možemo dakle samo čestitati na ovom uspješnom izdanju, to više, što je ono nastalo kao rezultat saradnje i koordinacije rada za naše prilike velike skupine stručnjaka, te što jamačno nije bilo lako naći potrebna financijska sredstva.